

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXIX. Soluuntur alia nouem argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

multis testimoniis probat. Neque id Gregorius aut ignoravit, aut tacuit; nam in illa ipsa epist. 31. lib. 4. quæ CALVINVS citat, etsi seruum se Imperatoris dicat; tamen addit, debere Imperatorem sacerdotibus reuerentiam exhibere: quod certe inferioris est, non superioris. Ibidem profert Constantini exemplum, qui Episcopos etiam volentes, & petentes iudicare, ausus non est. Quod exemplum profectò nunquam Gregorius protulisset, si ab Imperatore Pontificem iudicari debere credidisset.

Denique ibidem, cum ab Imperatore Gregorius, simplex, appellatus esset; non tacuit, grauem eo verbo sibi iniuriam esse factam: cum idem, simplex & fatuus, significare videantur. At quanta, quæso, esset iniuria, si Dominus seruum, & Iudex reum simplicem appellaret? Intelligebat igitur S. Gregorius quam personam in Ecclesia gereret, & quæ sibi ab Imperatore reuerentia deberetur; etsi interim partim ex humilitate, partim ex necessitate se illi subiiceret.

CAPVT XXIX.

Soluuntur alia nouem argumenta.

SEQVUNTUR nunc argumenta, quæ ex veteribus hæreticis, Ioannes de Turrecremata, & alij quidam proponunt. PRIMVM argumentum. Dominus ipse Iesus Christus Imperatoriam potestatem supra se agnouit, cum ait Pilato Ioan. 19. *Non haberes potestatem aduersus me & illam, nisi tibi datum esset de super.* Multò igitur magis Papa Romanus, qui se Christi vicarium nominat, Imperatoriæ potestati subiici deberet. Confirmatur ex Augustino in hunc locum, ubi apertè docet, potestatem Pilati in Christum fuisse à Deo, iuxta illud Apostoli: *Non est potestas nisi à Deo*, Rom. 13. Item, ex Bernardo qui in epist. 42. ad Henricum Episcopum Senonensem: *Dicite*, inquit, *si audetis, sui præsulis Deum ordinationem nescire, cum Romani præsuldis potestatem Christus super se quoque fateatur fuisse cælestis ordinationem.*

RESPONDEO; Christum sine dubio non fuisse subiectum de iure vlli homini, cum esset Deus ac Dei Filius; sed tamen

Spontè se subiecisse propter nos Pilati iudicio; non com-
tendo ei super se aliquam auctoritatem, sed tolerando
liter eam, quam habuit de facto, non de iure. Id quod
dit Matth. 17. cùm rogatus tributum, docuit primùm
teneri; & deinde iussit dari propter scandalum tollendū.

Ad locum illum Ioan. 19. dupliciter responderunt. Primum
cum Cyrillo, & Chrysofomo in hunc locum, loquitur
num non de potestate iurisdictionis, sed de permissione
na, sine qua ne peccata quidem fieri possunt; ut sit sententia
posses quidquam in me facere, nisi Deus permittere
uisset. de qua potestate intelligitur etiam illud Luc. 11.
est hora vestra, & potestas tenebrarum.

Sed DICES. Si de permissione Dominus loquitur, quomodo
do statim subiungit: *Propterea qui me tradidit tibi, magis
peccatum habet.* Num Pilatum permittit Deus sententia
cere in Christum, & Iudæos non permittit, ut illum Pilatus
derent; & tamen inuito Deo tradiderunt, & propterea
peccauerunt? RESPONDEO, optimè sequi posteriorem
sententiam ex priorè; siquidem Dominus cùm ait: *Propterea
reddidit rationem solùm, cur Iudæi magis peccauerunt
Pilatus; sed etiam cur Pilatus ipse peccaret, etsi Iudæi
Iudæi. Itaque hic est sensus eorum verborum; Quia
tia exigente, sed Deo solùm permittente me crucifigis;
pterea tu quidem peccas; sed magis tamen ille peccat
non solùm iustitia non exigente, sed etiam odio impio
me tradidit tibi, teque clamoribus suis impulit, ut me
figeres.*

ALTRA expositio est Augustini & Bernardi, qui de
Christum loqui de vera potestate iurisdictionis; iuxta
sententiam optimè etiam cohærent cum superioribus
verba: *Propterea qui me tradidit tibi, magis peccatum habet.*
Est enim sensus; Tu me crucifigis, quia metuis offendi
Cæsarem, à quo habes tuam potestatem; & peccas quia
quia magis Deo obedire deberes, quàm hominibus; magis
magis peccat Iudæus, qui me tradidit tibi; quoniam illud
metu superioris potestatis, sed ex odio, & inuidia me
cifigit.

Et quamquam prior expositio videtur magis literalis
men etiam hæc posterior nihil habet aduersum nos. Nam

latus dicitur habuisse in Christum potestatem; & reuera habuit, non per se, sed per accidens. Habuit enim ille per se potestatem in omnes Iudæos, qui Romano imperio subiecti erant: porro Dominus oblatu ei fuerat, ut vnus aliquis de numero priuatorum Iudæorum: propterea etiam in ipsum, ut sic oblatum, potestatem habuit. Etsi enim suspicabatur Pilatus, Christum Dei Filium esse; non tamen ut Dei Filium, sed ut priuatum Iudæum iudicauit. Quemadmodum si hoc tempore clericus quispiam mutato habitu prætori offerretur iudicandus, posset prætor ex auctoritate in eum animaduertere; & à culpa excusaretur, si ignorantia verè esset probabilis.

Argumentum SECVNDVM. Paulus Act. 25. Cæsarem appellauit: *Ad tribunal, inquit, Cæsaris sto, ibi me oportet iudicari.* Et infra: *Cæsarem appello.* Si Paulus Cæsarem agnouit iudicem, certè etiam Petrus; pares enim Petrus & Paulus fuerunt.

Respondeo; PRIMO dici posset, Paulum appellasse ad Cæsarem, quia de facto erat iudex ipsius, etsi non de iure: Ita enim respondet Ioannes de Turrecremata lib. 2. cap. 96. summa de Ecclesia. SECVNDO dici potest, & melius cum Alberto Pighio lib. 5. Hierarchiæ Ecclesiasticæ cap. 7. discrimen esse inter principes Ethnicos, & Christianos. Nam quo tempore principes erant Ethnici, non erat Pontifex iudex illorum; sed è contrario illis subiectus erat in ciuilibus omnibus causis, non minus quàm ceteri homines.

Quod enim non esset Pontifex iudex illorum, patet; quia non est iudex nisi fidelium, iuxta illud 1. Cor. 6. *Quid ad me de his, qui foris sunt, iudicare?* Quod verò è contrario esset ipse illis subiectus ciuilitè de iure, & de facto, patet etiam. Nam lex Christiana neminem priuat suo iure, & dominio: Sicut ergo ante Christianam legem homines subiecti erant imperatoribus, & regibus; ita etiam postea. Quare Petrus, & Paulus passim hortantur fideles, ut subditi sint principibus, ut patet ad Romanos 13. ad Titum 3. & 1. Pet. 2. Meritò itaque Paulus Cæsarem appellauit, eumque iudicem agnouit, cum accusaretur seditionis & tumultus in populo excitati. At verò cum principes Christiani facti sunt, & spontè leges Euangelij susceperunt; continuò se tanquam oues pastori, & membra

capiti, subiecerunt præfidi Ecclesiasticæ Hierarchiæ, & inde ab illo iudicari, non illum iudicare deinceps debent.

- ” Argumentum TERTIUM. Paulus Rom. 13. ait: *Omnia potestates sublimioribus subdita sit.* Et Petrus ubi dicit: *Subiecti estote omni humane creaturæ propter Deum, sicut regi tanquam præcellenti, &c.* In quibus locis sermo est de civilibus potestatibus, & nullus excipitur à subiectione Clericis, non Episcopus, non Papa, cum dicatur: *Omnia potestates subdita sit.* Neque responderi potest, loqui Apostolum de principibus sui temporis, qui Ethnici erant. Nam ecclesia, quæ easdem lectiones semper repetit, satis aperienter, Paulum & Petrum loqui de principibus omnibus præteritis, & qui futuri erant.

RESPONDEO; tam Petrum, quàm Paulum loqui generaliter, & hortari omnes subditos, ut suis superioribus potestatibus, tam spiritualibus, quàm temporalibus. Ex qua sententia potest deduci, Papam subiectum esse Regi; sed solummodo si est subiectus, debere suo superiori obedientiam.

Quòd sententiæ illæ generales sint, probatur, quia Paulus ait: *Omnia potestates sublimioribus subdita sit.* Vbi non restringit sermonem ad potestatem seculari, sed de omni potestate loquitur. Neque obstat exemplum Regibus, qui gladium portant. Nam diligentius scriptura voluit Paulus de rege loqui; quia eo tempore accendebatur Christiani seditionis, & rebellionis, à calumniatoribus circa in fine generaliter concludit: *Reddite ergo omnia tributa; cui tributum, tributum; cui honorem, honorem; cui timorem, timorem, &c.* Pari ratione Petrus generaliter loquitur: *Subiecti, inquit, estote omni humane creaturæ; id est potestati creaturæ potestatem habenti.* Quamvis mox exemplum adducit de Rege, & Ducibus, propter eandem rationem, quæ in Paulus. Itaque B. BERNARDVS (ut supra citauimus) in epist. 183. ad Conradum Imperatorem: *Legi, inquit, omnia potestates sublimioribus subdita sit; quam sententiam cupio vos custodire in exhibenda reuerentia Petri Vicarij, cui ipsam vobis & cultis ab vniuerso seruari imperio.*

- ” Argumentum QUARTUM. In veteri lege Rex iudicabat, & deponebat Pontificem; nam Salomon 3. Reg. 2. deponit Abiathar, & constituit in eius locum Sadoch: pariter

tionem in nouo Testamento Imperatoris Christiani erit, Christianum Pontificem iudicare.

Respondeo; PRIMUM negari potest similitudo: nam cum in veteri Testamento promissiones tantum temporales fuerint; & in nouo spirituales & æternæ; vt docent Hieronymus lib. 1. contra Pelagianos, & in epistola ad Dardanum de terra promissionis; & Augustinus q. 33. in librum Numeri, & lib. 19. contra Faustum, cap. 31. non mirum esset, si in Testamento veteri summa potestas fuisset temporalis; in nouo, spiritualis.

SECUNDO dico: etiam in Testamento veteri fuisse Pontificem Rege maiorem; vt docent Philo libro de victimis, Theodoretus quæst. 1. in Leuiticum, & Procopius in 4. caput Leuitici. & deducitur hoc tum ex cap. 27. Numeri, vbi dicitur, quod ad verbu Pontificis Eleazari tam Princeps Iosue, quam omnis populus ingredi, & egredi deberet; tum ex Leuitici 4. vbi quatuor sacrificia instituuntur, ex quorum ordine, & magnitudine colligitur ordo, & dignitas personarum, pro quibus fiebant. Primum erat vituli pro Pontifice. Secundum etiam vituli pro toto populo. Tertium hirci; id est vilis, pro Rege. Quartum capræ pro quolibet priuato.

Ad illud de Salomne; dico, eum non vt Regem, sed vt Prophetam, & exequutorẽ diuinæ iustitiæ deposuisse Abiathar, substituto Sadoch. Nam ibidem 3. Reg. 2. dicitur Salomon amouisse Abiathar; vt impleteretur sermo Domini, &c.

Argumentum QUINTVM. Christiani Imperatores sæpe iudicauerunt, ac deposuerunt Pontifices. Nam Constantius in exilium misit Liberium Papam: Iustinianus, Syluerium: Theodoricus Rex, Ioannem I. in carcerem coniecit. Orho I. Ioannem XII. deposuit, & in eius locum Leonem VIII. substituit. Henricus III. Gregorium VI. deposuit, & Clementem II. ordinari iussit. de quibus omnibus plenæ sunt historiae illorum temporum.

RESPONDEO, hæc quidem facta sunt; sed quo iure, ipsi viderint. Certè Liberium iniuste pulsum in exilium, testatur Athanasius in epistola ad solitariam vitam agentes. Idem de Siluerio Liberatus in Breuiario, cap. 22. De Ioanne I. beatus Gregorius lib. 4. Dialogorum, cap. 30. & certum est Constantium, ac Theodoricum Arianos, Iustinianum Eutychanistam fuisse. Itaque non magis mirum est, quod hæretici Principes

cipes Christianos Pontifices deposuerint Tyrannice
quàm quòd Ethnici Imperatores eisdem passim occide-

Ab Othone I. satis constat bono zelo, sed non secularem
scientiam depositum esse Ioannem XII. fuit enim iste
nes omnium Pontificum ferè deterrimus. Atque ideo
rum, si pius Imperator, qualis fuit Otho I. sed minus pe-
rerum Ecclesiasticarum, iudicauerit, eum potuisse de-
præsertim cùm multi doctores idè senserint. Quocirca
Frisingensis lib. 6. cap. 23. vbi historiam hanc exposuit, m-
stè taxat Imperatorem: *Vtrum, inquit, licitè fecerit an
non est huius temporis dicere.*

De Henrico III. minor est difficultas; nam vt constat
eodem Othone Frisingensi lib. 6. cap. 32. Imperator Henricus
non deposuit Gregorium, sed persuasit illi, vt cederet, &
videbatur simoniacè ingressus. illo verò spontè cedente,
ctus fuit Clemens. Addit præterea LEO Hostiensis, qui
tempore floruit, lib. 2. Chronici Cassinensis, cap. 80. Ge-
lium Episcoporum fuisse coactum, & ab Imperatore
tum fuisse Pontificem, vt Synodo præsideret; vt quædam
fius Pontificis causa ageretur, ipse tamen summus Pontifex
set: ipsum autem grauitè compunctum erratorum suorum
postulasse, & se spontè pontificatu abdicasse.

- » **Argumentum SEXTVM.** Pontifices ipsi se Imperatoribus
» subiectos fatentur. Nam GREGORIVS apud Gratianum
» can. Si quis 2. quæst. 7. *Si quis, inquit, nos super his redarguerit,
» Soluerit, veniat ad sedem Apostolicam, & ibi ante corpore
» nem B. Petri mecum iustè decertet, quatenus ibi sententiam
» sententiam suscipiat suam.* Item HADRIANVS Papam
» rolo Magno concessit ius eligendi Romanum Pontificem
» ordinandi Apostolicam sedem; vt habetur dist. 63. canon. 1.
» drianus. quod idem diu postea iterum concessit LEO IV.
» Othoni I. vt habetur eadem dist. 63. canon. In Synodo
» LEO IV. petit iudices à Ludouico Imperatore, & eorum
» tentiæ se pariturum promittit; vt habetur can. Nos si in
» petenter 2. q. 7.

RESPONDEO, illud Gregorij non inuenitur in eius op-
ribus. Deinde non prouocat Gregorius ad iudicium hominum,
num, sed Dei. Videtur enim loqui de disceptatione per iudicium
mentum & de expectatione diuinæ sententiæ, quæ in
stat.

statim contra periuros fertur. Hadrianus & Leo non concesserunt Imperatori nisi vt confirmaret vel infirmaret electionem noui Pontificis, & ordinaret Romanam Ecclesiam quoad temporalem principatum. Ex quo non sequitur, eum habuisse potestatem super Pontificem. Et duo illa priuilegia Imperatori concessa ob frequentia schismata quæ tunc erant; & propter frequentes hostes Longobardos & Græcos, qui Ecclesiam Romanam assidue vexabant; causis illis cessantibus reuocata fuerunt. LEO IV. subiecit se iudicio discretiuo non coactiuo Imperatoris; vt ex illo ipso capite aperte colligitur.

Argumentum SEPTIMUM. Licet unicuique Pontificem occidere, si ab illo iniuste inuadatur; multò igitur magis licet Regibus vel Concilio deponere Pontificem, si is Rempub. perturbet, vel animas malo suo exemplo nitatur occidere.

RESPONDEO, negando consequentiam; quoniam ad resistendum inuafori, & se defendendum non requiritur vlla auctoritas. neq; est opus vt qui inuaditur sit iudex & superior eo, à quo inuaditur; at ad iudicandum & puniendum, requiritur auctoritas. Itaq; sicut licet resistere Pontifici inuadenti corpus; ita licet resistere inuadenti animas vel turbanti Rempublicam, & multò magis si Ecclesiam destruere niteretur: Licet, inquam, ei resistere, non faciendo quod iubet, & impediendo ne exequatur voluntatem suam; non tamen licet eum iudicare, vel punire, vel deponere; quod non est, nisi superioris. Vide de hac re Caietanum tract. de auctoritate Papæ & Concilij, cap. 27. Et Ioannem de Turrecremata lib. 2. cap. 106.

Argumentum OCTAVVM. Pontifex subiectus est verè in foro conscientie suo confessario tanquam Dei ministro: cur ergo non poterit esse subiectus in foro exteriori, alicui Principi qui etiam est Dei minister?

RESPONDEO; ratio diuersitatis est, quia in foro conscientie confessarius est merum instrumentum Dei, ita vt potius Deus per hominem iudicet, quàm ipse homo; id quod apparet, tum ex eo quod confessarius non potest pœnitentem omnino inuitum cogere ad pœnam subeundam; tum ex eo quod in confessione iudicatur etiam de occultissimis criminibus, quæ ad solius Dei cognitionem pertinent: at in foro exteriori homo est verus iudex, etiam vt homo, licet à Deo sit

uu s consti-

constitutus; & idcirco solùm iudicat de manifestis; & po-
inuitum prorsus cogere ad pœnam.

- » Argumentum NONVM. Pontifex potest dare libellum
» pudij sponsæ suæ Ecclesiæ per Renunciationem; vt patet
» Sexto, de Renunciatione, cap. I. Ergo potest etiam Eccl
» dare libellum sponso suo Pontifici, & alium sibi eligere.

Respondeo PRIMO, negando consequentiam. Nam Pontifex est supra Ecclesiam, non è conuerso. Vnde etiam De-
ron. 24. poterat vir dare libellum repudij vxorij; At quod
posset dare libellum viro, nusquam legitur. SECUNDO
Pontificem non posse renunciare pontificatui sine consensu
Ecclesiæ. & proinde si Ecclesia posset dare libellum repudij
Pontifici, non posset sine illius consensu: quando autem
consentiret, spontè abdicaret se, non cogeretur inuitus.

CAPVT XXX.

*Soluitur argumentum vltimum, & tractatur
questio, an Papa hæreticus deponi possit*

- » ARGUMENTVM DECIMVM. Pontifex
» hæresis potest ab Ecclesia iudicari & deponi.
» tet dist. 40. can. Si Papa: Igitur subiectus
» Pontifex humano iudicio, saltem in aliquo casu.

RESPONDEO; sunt de hac re quinq; opiniones. Prima
est ALBERTI PIGHII lib. 4. cap. 8. Hierar. Eccles. vbi
tendit Papam non posse esse hæreticum, & proinde non
poni in vllò casu: quæ sententia probabilis est, & defen-
test facile, vt postea suo loco ostendemus. Quia tamè
certa, & communis opinio est in contrarium; operæ præ-
crit videre, quid sit respondendũ, si Papa hæreticus esse
possit.

Est ergo SECUNDA opinio, Papam eo ipso quo in hæresim
sum incidit, etiam interiorem tantum; esse extra Ecclesiam
depositum à Deo. quocirca ab Ecclesia posse iudicari, &
declarari depositum iure diuino, & deponi de facto, si ab
recuset cedere. Hæc est Ioannis de TURRECREMATA
part. 2. cap. 20. sed mihi non probatur. Nam iurisdic-
tionem quidem Pontifici à Deo, sed hominum opera concurrentem
patet; quia ab hominibus habet iste homo, quia antea
erat Papa, vt incipiat esse Papa: igitur non aufertur à Deo.